

ODPIS

Sygn. akt VIII U 1764/15

WYROK

W IMIENIU

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 października 2016 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie : Przewodniczący SSO Maciej Nawrocki

Protokolant st. prot. sąd. Magdalena Pelz

po rozpoznaniu w dniu 4 października 2016 r. w Poznaniu

odwołania **S. M.**

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P.

z dnia 27 marca 2015r., nr (...) znak: (...)

w sprawie **S. M.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P.

o umorzenie należności z tytułu składek

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdza brak podstaw do wydania decyzji o odmowie umorzenia należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy za okresy wskazane w skarżonej decyzji

/-/ Maciej Nawrocki

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 27 marca 2015 r., nr (...), znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P., na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 963 ze zm.; dalej: ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych) w zw. z art. 1 ust. 13 pkt 2 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz. U. z 2012 r., poz. 1551; dalej: ustawa abolicyjna) po rozpatrzeniu wniosku z dnia 10 października 2013 r. w sprawie umorzenia należności z tytułu składek odmówił S. M. umorzenia należności z tytułu składek na:

- ubezpieczenia społeczne za okres od 10/2005 do 02/2009 w łącznej kwocie 36.310,21 zł, w tym z tytułu: składek 20.547,21 zł, odsetek 15.763,00 zł,
- ubezpieczenie zdrowotne za okres od 10/2005 do 02/2009 w łącznej kwocie 13.462,64 zł w tym z tytułu: składek 7.674,64 zł, odsetek 5.788,00 zł,

- Fundusz Pracy za okres od 10/2005 do 02/2009 w łącznej kwocie 2.825,34 zł, w tym z tytułu: składek 1.610,34 zł, odsetek 1.215,00 zł.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że na wniosek złożony dnia 10 października 2013 r. wydał dnia 10 grudnia 2013 r. decyzję nr (...), „określając warunki umorzenia należności z tytułu składek”, w której ustalił kwoty należności podlegające umorzeniu. Decyzja ta została doręczona stronie i uprawomocniła się dnia 20 stycznia 2014 r. W decyzji tej określono jakie należności z tytułu składek będą podlegały umorzeniu oraz to, że warunkiem tego umorzenia będzie spłata należności niepodlegających umorzeniu w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji z dnia 10 grudnia 2013 r. Termin na spłatę należności niepodlegających umorzeniu upłynął z dniem 20 stycznia 2015 r. W związku z istnieniem należności składkowych niepodlegających umorzeniu na ten dzień, organ rentowy wydał decyzję odmawiającą umorzenia zaległości składkowych. /vide: zaskarżona decyzja w aktach ZUS/

Od powyższej decyzji odwołał się **S. M.**. W uzasadnieniu podał, że w okresie biegu terminu na uregulowanie zaległości niepodlegających umorzeniu przebywał w zakładzie karny, gdzie pracował nieodpłatnie. Dodatkowo wskazał, że w latach 2006-2009 nie osiągał przychodów. /vide: odwołanie – k. 2/

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, przytaczając argumentację faktyczną i prawną zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. /vide: odpowiedź na odwołanie – k. 3/

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskiem złożonym dnia 10 października 2013 r. S. M. wniósł o umorzenie nieopłaconych należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy podlegających umorzeniu w trybie przepisów ustawy abolicyjnej. Odwołujący wniósł o umorzenie całości zadłużenia za okres objęty ustawą. We wniosku wskazał, że zlikwidował działalność gospodarczą. Zadeklarował również spłacanie zaległości za okres nieobjęty działaniem ustawy abolicyjnej.

Decyzją nr (...), znak (...), z dnia 10 grudnia 2013 r., organ rentowy umorzył postępowanie w części dotyczącej składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres 07/2005-09/2005, jako bezprzedmiotowe, gdyż za ten okres brak zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne.

Decyzją nr (...), znak (...), z dnia 10 grudnia 2013 r., organ rentowy określił, że:

(I) według stanu na dzień 10 października 2013 r. umorzeniu będą podlegały należności z tytułu składek na:

- ubezpieczenia społeczne za okres od 10/2005 do 02/2009 w łącznej kwocie 36.310,21 zł, w tym z tytułu: składek 20.547,21 zł, odsetek 15.763,00 zł,
- ubezpieczenie zdrowotne za okres od 10/2005 do 02/2009 w łącznej kwocie 13.462,64 zł w tym z tytułu: składek 7.674,64 zł, odsetek 5.788,00 zł,
- Fundusz Pracy za okres od 10/2005 do 02/2009 w łącznej kwocie 2.825,34 zł, w tym z tytułu: składek 1.610,34 zł, odsetek 1.215,00 zł.

(I) warunkiem umorzenia w/w należności jest spłata należności niepodlegających umorzeniu, które należy uregulować w terminie 12 miesięcy od uprawomocnienia się przedmiotowej decyzji wraz z odsetkami naliczonymi do dnia wpłaty łącznie.

Organ rentowy nie wskazał konkretnych należności niepodlegających umorzeniu – nie określił ich rodzaju, wysokości oraz miesiąca, za który są należne.

Decyzje z dnia 10 grudnia 2013 r. doręczono S. M. w Areszcie Śledczym w P., w którym wówczas przebywał między 17 a 19 grudnia 2013 r. – na „zwrotce” widnieją dwie daty 17 i 19 grudnia 2013 r.

Decyzja nr (...) uprawomocniła się bez zaskarżenia, według ustaleń organu rentowego dnia 20 stycznia 2014 r.

bezsporne; dowód: dokumenty w aktach ZUS

W okresie od dnia 15 kwietnia 2013 r. do dnia 10 lutego 2015 r. odwołujący odbywał karę pozbawienia wolności.

bezsporne; dowód: informacja Sądu Rejonowego w Pile – k. 25

Pismem z dnia 3 kwietnia 2014 r. organ rentowy zwrócił się do odwołującego o dostarczenie informacji od Naczelnika Urzędu Skarbowego w P. o braku zaległości z tytułu kosztów egzekucyjnych nie podlegających umorzeniu.

Dnia 24 czerwca 2014 r. Naczelnik Urzędu Skarbowego w P. wystawił zaświadczenie, stwierdzające, że S. M. zalega w kosztach egzekucyjnych od należności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. niepodlegających umorzeniu w kwocie 117,10 zł.

Na początku lipca 2014 r. odwołujący przesłał organowi rentowemu zaświadczenie z dnia 24 czerwca 2014 r. wystawione przez Naczelnika Urzędu Skarbowego, deklarując jednocześnie spłacenie kwoty 117,10 zł do dnia 20 lipca 2014 r.

bezsporne; dowód: dokumenty w aktach ZUS

Dnia 27 marca 2015 r. organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję odmawiając odwołującemu umorzenia należności z tytułu składek, bliżej opisanych w decyzji z dnia 10 grudnia 2013 r.

bezsporne; dowód: dokumenty w aktach ZUS

W toku postępowania sądowego, w odpowiedzi na zobowiązanie Sądu, organ rentowy przy piśmie z dnia 18 grudnia 2015 r. przedstawił zestawienie należności niepodlegających umorzeniu na podstawie ustawy abolicyjnej obejmujące – według stanu na dzień 11 grudnia 2015 r. – zaległości:

- na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych za okres od 07/2005 do 12/2005 oraz od 03/2009 do 09/2009 – na kwotę łączną 8.145,81 zł, w tym z tytułu: składek 4.530,81 zł, odsetek 3.615,00 zł,
- na Fundusz Ubezpieczenia Zdrowotnego za okres od 07/2005 do 12/2005 oraz od 03/2009 do 09/2009 – na kwotę łączną 4.144,16 zł, w tym z tytułu: składek 2.255,16 zł, odsetek 1.889,00 zł,
- na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od 07/2005 do 12/2005 oraz od 03/2009 do 09/2009 – na kwotę łączną 727,05 zł, w tym z tytułu: składek 413,05 zł, odsetek 314,00 zł.

W piśmie z dnia 8 czerwca 2016 r. organ rentowy wyjaśnił, że są to zaległości z tytułu składek za ubezpieczonych – pracowników odwołującego.

dowód: pisma pełnomocnika ZUS – k. 14/15-16, k. 34/35

Odwołujący nie dostał nigdy żadnego pisma organu rentowego wskazującego wysokość należności, które należy spłacić, by mieć umorzone pozostałe zaległości w trybie ustawy abolicyjnej.

dowód: zeznania odwołującego – k. 38

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów oraz – w minimalnym zakresie – na podstawie zeznań odwołującego.

Zgromadzone w sprawie **dokumenty** Sąd uznał za wiarygodne i przydatne dla sprawy, gdyż nie były one kwestionowane przez strony, a Sąd nie znalazł podstaw, aby czynić to z urzędu. Dokumenty urzędowe zostały sporządzone w przepisanej formie przez właściwe organy w zakresie ich kompetencji, a więc stanowią dowód tego,

co zostało w nich urzędowo poświadczony (art. 244 § 1 kpc). Fakt nie kwestionowania przez strony treści kserokopii dokumentów pozwolił na potraktowanie tychże kserokopii jako dowodów pośrednich istnienia dokumentów o treści im odpowiadającej.

Zeznania odwołującego korespondowały z dokumentami zebranymi w sprawie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Przedmiotem zaskarżenia była decyzja odmawiająca odwołującemu umorzenia w trybie ustawy abolicyjnej należności z tytułu zaległych składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne i Fundusz Pracy za okresy i w wysokości wskazanej w decyzji.

Zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy abolicyjnej, na wniosek osoby podlegającej w okresie od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 28 lutego 2009 r. obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu oraz wypadkowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności w rozumieniu art. 8 ust. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych - umarza się nieopłacone składki na te ubezpieczenia za okres od 1 stycznia 1999 r. do dnia 28 lutego 2009 r. oraz należne od nich odsetki za zwłokę, opłaty prolongacyjne, koszty upomnienia, opłaty dodatkowe, a także koszty egzekucyjne naliczone przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego. Umorzenie należności, o których mowa w ust. 1, skutkuje umorzeniem nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne i na Fundusz Pracy za ten sam okres oraz należnych od nich, za ten sam okres, odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego (ust. 6).

Wniosek o umorzenie nieopłaconych składek może złożyć osoba, która przed dniem 1 września 2012 r. zakończyła prowadzenie pozarolniczej działalności i nie prowadzi jej w dniu wydania decyzji, o której mowa w ust. 8 tj. decyzji ZUS określającej warunki umorzenia (art. 1 ust. 1 pkt 1) oraz inna osoba niż wymieniona w pkt 1 (art. 1 ust. 1 pkt 2), tj. osoba nadal prowadząca działalność.

Ustawa abolicyjna przewiduje dwa postępowania prowadzone przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, które kończą się wydaniem merytorycznej decyzji, a mianowicie postępowanie w sprawie określenia warunków umorzenia należności oraz postępowanie w sprawie umorzenia należności.

Zgodnie z art. 1 ust. 8 ustawy abolicyjnej, Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje decyzję określającą warunki umorzenia, w której ustala kwoty należności, o których mowa w ust. 1 i 6, z wyłączeniem kosztów egzekucyjnych. Odwołanie do ustępu 1 i 6 nakazuje przyjąć, że decyzja określająca warunki umorzenia ustala po pierwsze - kwoty nieopłaconych składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe za okres od 1 stycznia 1999 r. do 28 lutego 2009 r. wraz z należnymi od nich odsetkami za zwłokę, opłatami prolongacyjnymi, kosztami upomnienia, opłatami dodatkowymi i kosztami egzekucyjnymi naliczonymi przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego, a po drugie - kwoty nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne i na Fundusz Pracy za ten sam okres wraz z należnymi od nich odsetkami za zwłokę, opłatami prolongacyjnymi, kosztami upomnienia, opłatami dodatkowymi i kosztami egzekucyjnymi naliczonymi przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego.

Treść decyzji określającej warunki umorzenia winna obejmować zarówno szczegółowe opisanie kwoty należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne i na Fundusz Pracy, które będą podlegały umorzeniu, jak również i te należności, które nie podlegają umorzeniu – zaległości podlegające spłacie jako warunek umorzenia. Do wniosku takiego prowadzi literalna wykładania omawianego przepisu, w myśl którego Zakład wydaje decyzję określającą warunki umorzenia, w której ustala także kwoty należności, o których mowa w ust. 1 i 6, z wyłączeniem kosztów egzekucyjnych. Przepis ten wyraźnie zatem wskazuje na dwa elementy składowe decyzji z art. 1 ust. 8 ustawy, a mianowicie kwoty należności, o których mowa w ust. 1 i 6 oraz warunki umorzenia.

Warunki umorzenia, o których mowa w art. 1 ust. 8 ustawy abolicyjnej, zostały wskazane w przepisach art. 1 ust. 10-12.. Zakład Ubezpieczeń Społecznych obowiązany jest w decyzji z art. 1 ust. 8 warunki te określić, tzn. skonkretyzować poprzez podanie kwot niepodlegających umorzeniu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, FP, FGŚP i FEP za okres od dnia 1 stycznia 1999 r., do których opłacenia jest obowiązany wnioskodawca wraz z wszelkimi kosztami dodatkowymi wymienionymi w ustawie oraz poprzez wskazanie terminu, w jakim należności te podlegają spłacie.

Niepodlegające umorzeniu należności, o których mowa w art. 1 ust. 10 ustawy abolicyjnej podlegają spłacie w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji, o której mowa w ust. 8 (ust. 11). W przypadku, gdy w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji, o której mowa w ust. 8, niepodlegające umorzeniu należności, z wyłączeniem składek finansowanych przez ubezpieczonych niebędących płatnikami składek, zostaną rozłożone na raty albo zostanie odroczone termin ich płatności, warunek, o którym mowa w ust. 10, uważa się za spełniony po ich opłaceniu (ust. 12).

Następnie, po upływie 12 miesięcy od uprawomocnienia się decyzji określającej warunki umorzenia, organ rentowy w myśl przepisu ustępu 13 art. 1 ustawy abolicyjnej wydaje decyzję o:

- 1) umorzeniu należności, o których mowa w ust. 1 i 6 - po spełnieniu warunku, o którym mowa w ust. 10, z uwzględnieniem ust. 7, 11 i 12, lub
- 2) odmowie umorzenia należności, o których mowa w ust. 1 i 6 - w przypadku niespełnienia warunku, o którym mowa w ust. 10, z uwzględnieniem ust. 7, 11 i 12.

Warunkiem umorzenia należności, o których mowa w ust. 1 i 6 - jak stanowi ust. 10 omawianego przepisu - jest nieposiadanie na dzień wydania decyzji, o której mowa w ust. 13 pkt 1, niepodlegających umorzeniu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz na Fundusz Emerytur Pomostowych za okres od dnia 1 stycznia 1999 r., do opłacenia których zobowiązana jest osoba prowadząca pozarolniczą działalność lub płatnik składek, o którym mowa w ust. 2, oraz należnych od tych składek odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego.

Przenosząc powyższe na grunt sprawy niniejszej należy stwierdzić, że pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych nieprawidłowo zastosował przepisy ustawy abolicyjnej odnoszące się do postępowania w sprawie umorzenia należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek.

Co prawda wydanie zaskarżonej decyzji poprzedziła decyzja z dnia 10 grudnia 2013 r. określająca warunki umorzenia, jednak w ocenie Sądu Okręgowego w powyższej decyzji warunki umorzenia zostały określone w sposób niepełny i sprzeczny z ustawą abolicyjną. Wadliwie bowiem **zaniechano wskazania wysokości należności niepodlegających umorzeniu**. Mianowicie w punkcie II sentencji decyzji z dnia 10 grudnia 2013 r. zobowiązano odwołującego do spłaty należności niepodlegających umorzeniu, mających podlegać spłacie jako warunek umorzenia należności określonych w pkt I decyzji, jednakże nie zostały wskazane konkretne należności - kwoty i miesiąc z rozbiciem na poszczególne rodzaje składek. Skoro bowiem jednym z warunków umorzenia zaległości jest zapłata należności niepodlegających umorzeniu, to w decyzji, o której mowa w art. 1 ust. 8 ustawy abolicyjnej, musi zostać wskazana ta kwota (vide: wyroki: SA w Ł. z dnia 08.10.2015 r., III AUa 147/15, SA w G. z dnia 10.12.2014 r., III AUa 671/14, SA w P. z dnia 11.02.2016 r., III AUa 1001/15).

Organ rentowy w decyzji z dnia 10 grudnia 2013 r. uchybił temu wymaganiu, bowiem wskazał co prawda termin spłaty, ale nie określił kwot podlegających spłacie, które umorzeniu nie podlegają. Co więcej - organ rentowy nie określił kwoty należności niepodlegającej umorzeniu, a wręcz sam zwrócił się do odwołującego, **wówczas pozbawionego wolności** o ustalenie wysokości należności egzekucyjnych niepodlegających umorzeniu u Naczelnika Urzędu

Skarbowego w P.. Co więcej, w toku niniejszego procesu okazało się, że są jeszcze inne zaległości (składki na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za ubezpieczonych – pracowników odwołującego), które nie podlegają umorzeniu w trybie ustawy abolicyjnej, a o których organ rentowy wcześniej w ogóle nie wspominał.

Wydanie decyzji nie zawierającej koniecznego elementu w postaci określenia kwot składek niepodlegających umorzeniu, a należących do warunków umorzenia pozbawiło wnioskodawcę możliwości zaskarżenia decyzji z dnia 10 grudnia 2013 r. w tym zakresie, gdyż nie zawierała ona (decyzja) elementu, który wnioskodawca mógłby ewentualnie uznać za niekorzystny dla siebie, a przede wszystkim pozbawiło to odwołującego możliwości pewnego, jednoznacznego ustalenia wysokości należności niepodlegających umorzeniu i możliwości spłaty tych należności, co jest warunkiem koniecznym wydania decyzji o umorzeniu należności.

Konkludując, zdaniem Sądu zaskarżoną decyzję z dnia 27 marca 2015 r. o odmowie umorzenia należności z tytułu składek należało uznać **za przedwczesną**. Dopóki organ rentowy nie wyda decyzji określającej prawidłowo wszystkich warunków umorzenia należności, w tym konkretnej kwoty należności niepodlegających umorzeniu, to dla odwołującego nie rozpocznie się bieg terminu 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji - do zapłaty należności niepodlegających umorzeniu, o którym to terminie mowa w art. 1 ust. 11 ustawy abolicyjnej. Skoro zaś – jak wskazano wyżej – prawidłowe określenie wszystkich warunków umorzenia należności dotychczas nie nastąpiło, brak było podstaw do wydania decyzji odmawiającej umorzenia należności.

Mając powyższe na względzie, uznać należało, że zaskarżona decyzja nie odpowiada prawu. Wobec tego, zgodnie z cytowanymi przepisami prawa materialnego oraz art. 477¹⁴ § 2 kpc, Sąd zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdził iż brak było podstaw do wydania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzji o odmowie umorzenia należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy.

/-/ Maciej Nawrocki